

**DOKUMENTACJA PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY ELEMENTACH BAPTYSTERIUM
W BAZYLICE KONKATEDRALNEJ PW.
WNIEBOWZIĘCIA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY W GDAŃSKU**

**Prace zrealizowane przy pomocy dotacji Gminy Miasta Gdańska
Umowa nr RWB-W/1991/BAM/62/U-W. Bież./2023 z dnia 18.05.2023**

Opracowanie:
Agata Bortkiewicz
Dorota Szmyt

GDAŃSK, PAŹDZIERNIK 2023

1.1 Obiekt	str. 3
1.1.1 Nazwa obiektu, adres	str. 3
1.1.2 Lokalizacja	str. 3
1.1.3 Nazwa właściciela	str. 3
1.1.4 Numer rejestru zabytków	str. 3
1.1.5 Rys historyczny, ikonografia archiwalna	str. 3
1.2 Wykaz wcześniej prowadzonych prac przy obiekcie	str. 8
1.3 Prace prowadzone w ramach dotacji	str. 8
1.3.1 Czas trwania prac	str. 8
1.3.2 Wykonawca prac	str. 8
1.3.3 Opis, stan zachowania obiektu przed rozpoczęciem prac, część fotograficzna (zdjęcia ogólne i szczegółowe obiektu wraz z opisem	str. 9
1.3.4 Przebieg prac oraz faktycznie zrealizowany program prac	str. 10
1.3.5 Dokumentacja fotograficzna z przebiegu prac - załącznik nr 1	
1.3.6 Dokumentacja fotograficzna po zakończeniu prac - załącznik nr 1	
1.4 Oświadczenie Beneficjenta – załącznik nr 2	

1. Obiekt:

Baptysterium w Bazylice Konkatedralnej pw. Wniebowzięcia NMP w Gdańsku.

Elementy: kamienny renesansowy cokół wraz z ceramiczną posadzką i marmurową podstawą pod chrzcielnicę oraz kule z dawnego ogrodzenia.

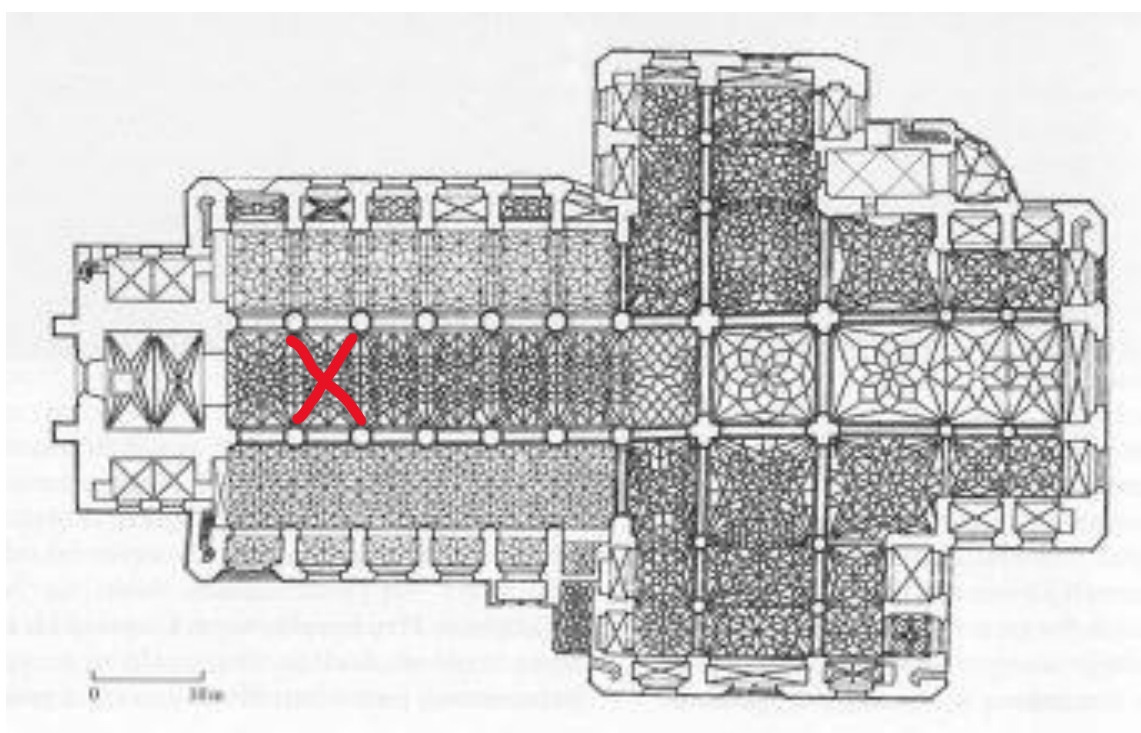
1. Nazwa obiektu, adres:

Baptysterium w Bazylice Konkatedralnej pw. Wniebowzięcia NMP w Gdańsku,

ul. Podkramarska 5, 80-834 Gdańsk

działka nr 363/2, obręb 089, jednostka ewidencyjna Gdańsk

Lokalizacja wraz z mapką sytuacyjną

Zachodnia część nawy głównej Bazyliki pw. Wniebowzięcia NMP

ul. Podkramarska 5, 80-834 Gdańsk.

Numer rejestru zabytków:

B/139/11 decyzja Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 29 czerwca 2021

1. Nazwa właściciela:

Parafia Konkatedralna pw. Wniebowzięcia NMP

ul. Podkramarska 5

80-834 Gdańsk

1.1.4 Rys historyczny:

Baptysterium powstało na zlecenie Rady Kościoła Mariackiego w Gdańsku w latach 1553-1556 w związku ze zmianą organizacji przestrzeni w średniowiecznej budowli do celów kultu luterkańskiego. Podczas pierwszego etapu wykonano prace kamieniarskie przy podeście. Zadanie zlecono mistrzowi Corneliusowi Hohe i jego współpracownikom Heinrichowi Neuborgowi i Barteltowi Pasteyde (cokół ogrodzenia z przedstawieniami reliefowymi). Metalowe ogrodzenie wraz z rzeźbami i chrzcielnicą zostało wykonane z brązu w Utrechcie przez Hinrika Wyllemssona, który sporządził modele, natomiast Adrian Hynrichsen- odlewy. Baptysterium stanęło w Bazylice Mariackiej w 1557. Od XVII wieku było otoczone dodatkowo kratą z kutego żelaza, którą rozebrano w roku 1926. W czasie wojny, w roku 1943 elementy metalowe zdemontowano i wywieziono poza Gdańsk na Żuławy, do wsi Żuławki, gdzie wykonano formy i odlewy gipsowe z oryginałów. W kościele pozostawiono tylko płaskorzeźbiony kamienny podest. Po przejściu frontu nie wszystkie elementy udało się odnaleźć. Zaginęło ogrodzenie i sama chrzcielnica, a figury trafiły do Muzeum Narodowego w Warszawie. W 1981 figury alegoryczne zostały zwrócone. Po odbudowie bazyliki ze zniszczeń wojennych, na jej miejscu przez wiele lat eksponowana była chrzcielnica z kościoła Św. Jana, zaś po jej przeniesieniu w 2014 na pierwotne miejsce, ustawiono gipsową kopię zaginionej chrzcielnicy Wyllemssona pozyskaną ze składnicy konserwatorskiej. W 2019 na jej podstawie odlano nową chrzcielnicę z brązu, stanowiącą dokładną kopię oryginału.

Z zespołu zabytkowego baptysterium zachował się kamienny, ośmioboczny podest z ceramiczną posadzką ułożoną promieniście w szachownicę biało-niebieską. Na posadzce znajduje się dwustopniowy cokół kamienny i czarna marmurowa podstawa pod chrzcielnicę. Do podestu wiodą cztery profilowane stopnie na planie półkola. Elementami ogrodzenia, które przetrwały są dwie furtki z których pierwsza wykonana z brązu- na wysokości ceramicznej- posadzki, natomiast druga z żelaza na posadzce kościoła, osiem figur alegorycznych i siedem kul z ogrodzenia (kule znajdują się w magazynie). Chrzcielnica z brązu jest kopią wykonaną w 2019.

Obudowę podestu stanowi siedem płyt, dzielące je słupki, profilowana nakrywa i niski profilowany cokół. Program ikonograficzny opracowano w duchu teologii luterkańskiej. Wielopostaciowe przedstawienia z głębią krajobrazu wydobyte są w stosunkowo niskim reliefie- linie miękkie, płynne, precyzyjne.

Tematyka płaskorzeźb związana jest z sakramentem chrztu. Płaskorzeźby przedstawiają- w kolejności od bramki w lewą stronę:

Pochód Miłosierdzia.

Chrzest Chrystusa w Jordanie.

Chrzest dworzanina królowej etiopskiej.

Widzenie św. Piotra i chrzest Korneliusza.

Złączenie z Chrystusem przez Zmartwychwstanie.

Zbroja chrześcijanina.

Przejście Izraelitów przez Morze Czerwone.

Sceny oddzielone są słupkami, na których widnieją maskarony. Na słupkach przy bramce przedstawione są główki uskrzydlonych aniołków i banderole z datami- po lewej stronie 1557, po prawej 1616. Na obu słupkach znajdują się napisy CF/1553 i gmerki.

Alegoryczne figury z brązu przedstawiają cnoty, na lewo od bramki:

Hojność,

Stanowczość (Siła),

Miłosierdzie,

Wiara,

Nadzieja,

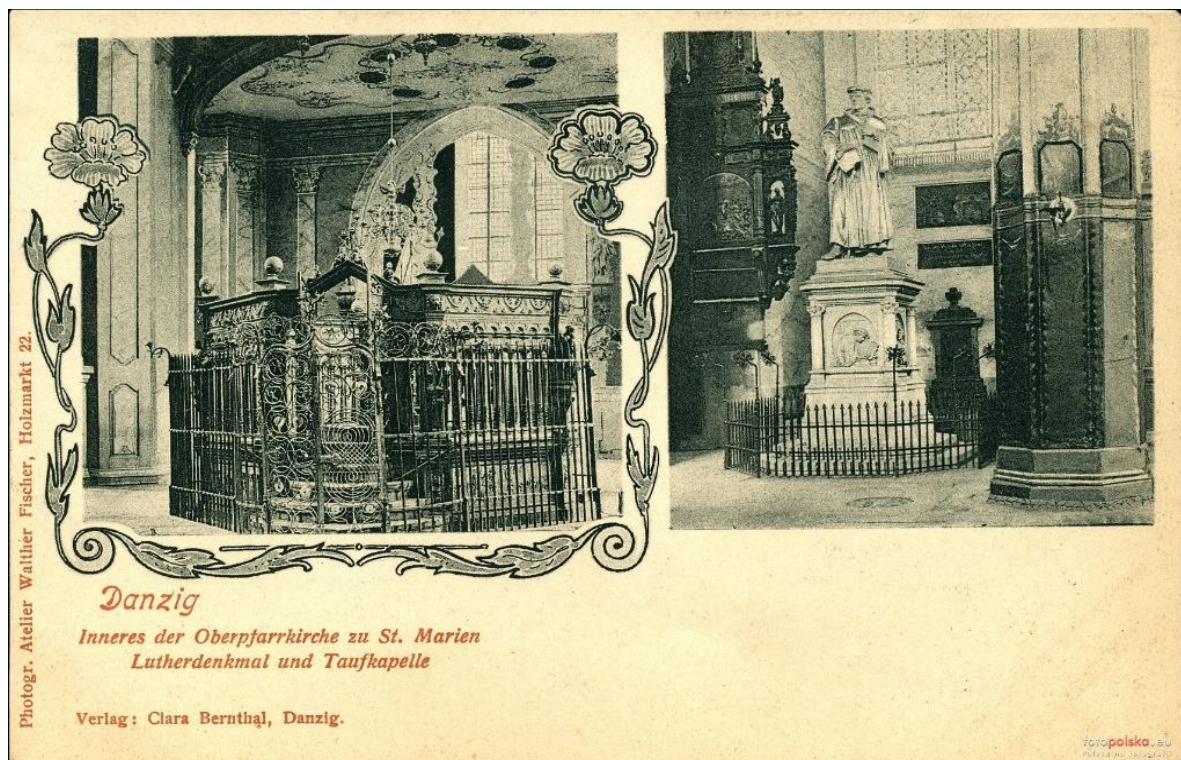
Umiarkowanie,

Mądrość,

Sprawiedliwość.

Na podeście pod chrzcielnicą, na cokółkach siedzące dwie figury Ewangelistów- św. Marka i św. Łukasza.

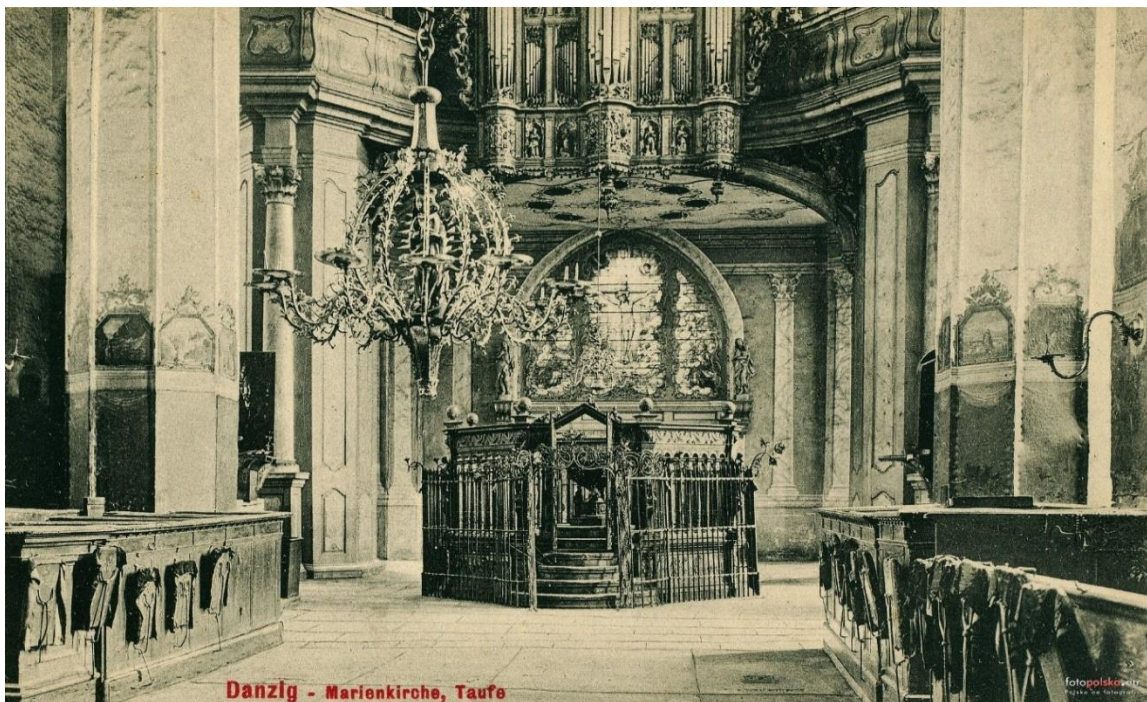
1.1.5 Ikonografia archiwalna:

1. Baptysterium, stan z k. XIX wieku. Materiał archiwalny (Fotopolska.eu, domena publiczna).

2. Baptysterium, przed 1889. Materiał archiwalny (Fotopolska.eu, domena publiczna).

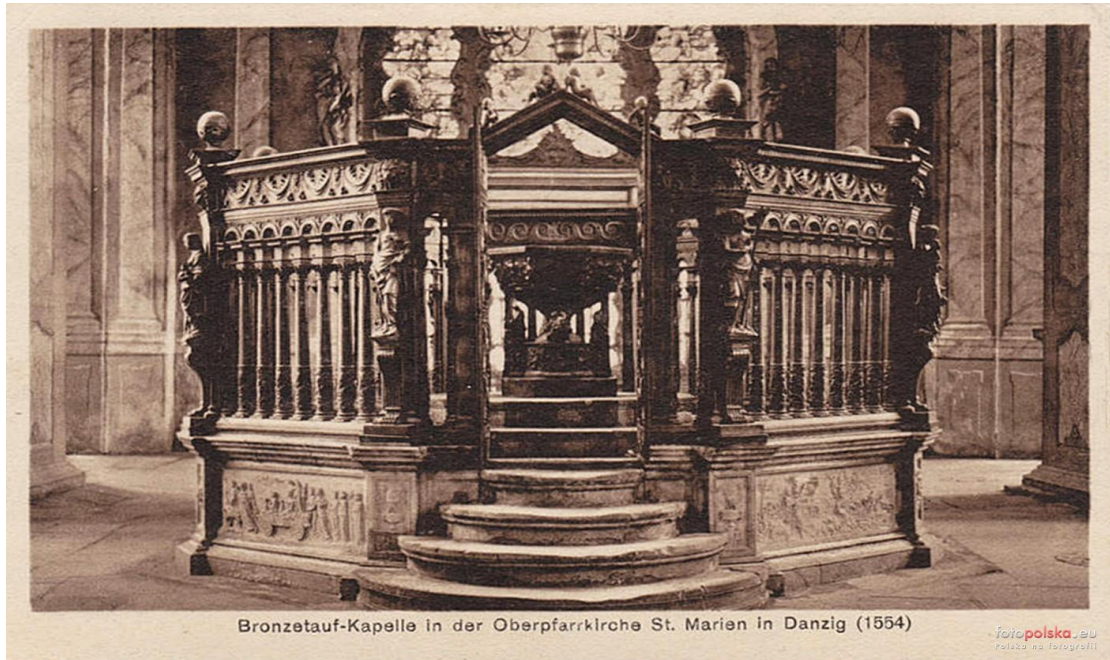
3. Widok ogólny, w głębi baptysterium, k. XIX wieku. Materiał archiwalny (Fotopolska.eu, domena publiczna).

4. Baptysterium, stan z pocz. XX w. Materiał archiwalny (Fotopolska.eu, domena publiczna).

5. Baptysterium, stan z ok. 1930. Materiał archiwalny (Fotopolska.eu, domena publiczna).

6. Baptysterium, stan z 1920, Materiał archiwalny (Fotopolska.eu, domena publiczna).

7. Fragment obudowy baptysterium, stan z 1941. Materiał archiwalny (Fotopolska.eu, domena publiczna).

2. Wykaz wcześniejszych dokumentacji konserwatorskich nt. obiektu (przedmiotu dotacji) wraz z lokalizacją ich przechowywania.

Dokumentacja powykonawcza Gdańsk 1998 „Prace konserwatorskie przy kamiennej i ceramicznej części chrzcielnicy” wykonawca firma PROLITHOS Maria i Leszek Zakrzewscy. Czas trwania prac grudzień 1996- październik 1997.

Miejsce przechowywania:

Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Mari Panny w Gdańsku,
Gdańsk ul. Podkramarska 5

1.3 Prace prowadzone w ramach dotacji:

Dotacja celowa Gminy Miasta Gdańska, Umowa nr RWB-W/1991/BAM/62/U-W.Bież./2023 z dnia 18.05.2023, nazwa zadania: „Konserwacja baptysterium zlokalizowanego w zachodniej części nawy głównej Bazyliki Mariackiej”.

1.3.1. Czas trwania prac:

05 czerwca do 15 listopada 2023

1.3.2. Wykonawca prac:

„BUDKON” Sp. z o. o.

ul. Profesorska 3

80-856 Gdańsk

Kierownik prac konserwatorskich:

mgr Agata Bortkiewicz

Nadzór BMKZ w Gdańsku:

mgr Janusz Tarnacki

Nadzór PWKZ w Gdańsku:

dr Magdalena Kosińska-Gałęzowska

1.3.3. Opis stanu zachowania obiektu przed rozpoczęciem prac - część opisowa wraz z częścią fotograficzną.

Stan zachowania podstawy kamiennej- wapień zбитy:

- powierzchnie reliefów są zwietrzałe, nadtrawione- wpływ miał czas i podwyższona wilgotność w kościele a także czyszczenie środkami, które mogły uszkodzić spoiwo wapienne;

- w masie kamienia, w obrębie słupków i nakrywy występują poziome i skośne pęknięcia, które powstały z powodu niestabilnego podłoża. Wyklucza się jako przyczynę uszkodzenia mechaniczne;

- na profilowaniu nakrywy występują zabielenia wskazujące na obecność związków rozpuszczalnych w wodzie. Na duże zasolenie obiektu zwrócono już uwagę w trakcie prac konserwatorskich prowadzonych w latach dziewięćdziesiątych. Powierzchnia kamienia w pewnym okresie pokryta była farbami olejnymi. Do usuwania powłok prawdopodobnie użyto zmydlającej zasady- co spowodowało zasolenie;

- pomiędzy zaprawami wypełniającymi ubytki a kamieniem są spękania i odspojenia powstałe w wyniku skurczu materiału mineralnego modyfikowanego dyspersją akrylową;
- przebarwienia zapraw wypełniających, ubytki związane są z zastosowaniem dodatków akrylowych zmieniających barwę i przyciągających zanieczyszczenia;
- odnotowano drobne ubytki na profilowaniach cokołu i narożnikach nakrywy, które powstały na skutek uszkodzeń mechanicznych.

Stan zachowania podstawy marmurowej:

- lekkie zmatowienie powierzchni;
- drobne ubytki na krawędziach.

Stan zachowania posadzki ceramicznej:

- znaczne ubytki w obrębie barwnej glazury. Na krawędziach szkliwa występują odspojenia. Przetarcia na glazurze powstały w trakcie użytkowania chrzcielnicy. Rekonstrukcje barwne wykonane farbami akrylowymi w trakcie poprzedniej konserwacji- zachowały się w niewielkiej ilości;
- czerep oraz imitacja czerepu z zaprawy są w dobrym stanie.

Stan zachowania kul z ogrodzenia:

- pięć kul zachowało się wraz z podstawami. Dwie kule nie mają podstaw, a jedna podstawa jest oddzielnie;
- kule i podstawy wykonane są z blachy miedzianej, która jest powyginana, ma wgniecenia i ubytki. Kształt detali jest zdeformowany. Na jednej kuli znajduje się łąta z blachy miedzianej;
- powierzchnie pokrywa powłoka z tlenków oraz zanieczyszczenia.

Zły stan kul i podstaw związany jest z ich demontażem i transportem w okresie wojennym.

1.3.4. Przebieg prac oraz faktycznie zrealizowany program prac:

Program prac konserwatorskich będący podstawą wydania decyzji Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zawarty w:

- decyzja PWKZ nr RD.5144.12.2021.MK z dnia 18.03.2023
- program prac konserwatorskich – *PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DLA BABTYSTERIUM W GDAŃSKIEJ BAZYLICE MARIACKIEJ* autorstwa mgr Agaty Bortkiewicz, Gdańsk 2021, będący integralną częścią ww. decyzji:

Elementy z wapienia zbitego

- Usunięcie odspojonych zapraw z powierzchni kamiennych i spoin.
- W celu rozjaśnienia przebarwionych zapraw (usunięcie zanieczyszczeń wtopionych w powłokę akrylową) - przetarcie tamponami z waty nasączonymi rozpuszczalnikiem

organicznym np. toluenem lub acetonem, ewentualnie próby z wodą utlenioną. Przeszlifowanie powierzchni zapraw- ręcznie papierem ściernym nr 400, następnie nr 600.

- Usunięcie resztek past podłogowych z dolnej partii cokołu- rozpuszczalnik organiczny.
- Odsalanie obszarów, na których występują zabielenia. Użycie pulpy celulozowo- bentonitowej z piaskiem szklarskim, rozrobionej wodą destylowaną. Zabieg do trzykrotnego powtórzenia. Wykonanie w okresie letnim.
- Oczyszczenie powierzchni (z pominięciem reliktyw polichromii). Metoda na mokro, bez użycia środków chemicznych. Woda destylowana- podgrzana do temperatury ok. 30° C. Oczyszczanie przy użyciu zwilżonych gąbek.
- Impregnacja obszarów o osłabionej strukturze środkiem hydrofilnym KSE 300 Remmers.
- Podklejenie pęknięcia w nakrywie metodą iniekcji- żywica epoksydowa Epidian 5, 10% roztwór w toluenie.
- Pęknięcia poziome i skośne w słupkach i płycinach- ustabilizowanie prętami ze stali nierdzewnej wprowadzonymi pionowo w nacięcia przy granicach profilowania. Wklejenie na żywicę epoksydową Epidian 5.
- Wypełnienie większych ubytków w nakrywach, płycinach, słupkach i cokole- zaprawą na bazie białego cementu z dodatkiem wapna, wypełniaczem w postaci mączki marmurowej i dodatkiem suchych pigmentów mineralnych. Drobne ubytki pozostawione nie wypełnione.
- Wypełnienie ubytków w spoinach- zaprawą KEIM Restauro Fuge o drobnej granulacji.
- Wypełnienie ubytków w obrębie posadzki otaczającej podstawę baptysterium. Zaprawa mineralna KEIM Restauro Top. Pozostawienie gniazd montażowych po żelaznej kratce.
- Scalenie kolorystyczne zapraw z poprzedniej konserwacji (kwalifikujących się do zachowania)
- farbami KEIM Restauro Lasur.

Marmurowa podstawa pod misę chrzcielną.

- Wymiana powłoki zabezpieczającej powierzchnię. Zmycie rozpuszczalnikiem organicznym zmatowiałego Cosmoloidu 80H. Nałożenie na gorąco nowej powłoki, również z Cosmoloidu 80H.
- Pozostawienie drobnych ubytków na krawędziach.

Ceramiczna posadzka

- Podklejenie odspojonych krawędzi szkliva preparatem KSE 500 Remmers.
- Oczyszczenie powierzchni gąbkami zwilżonymi podgrzaną wodą destylowaną, bez środków chemicznych.

Metalowe kule z ogrodzenia

- Rozlutowanie poziomych łączy w połowie kul.
- Wyjęcie balastów z wnętrza kul.
- Wyklepanie wgnieceń w powierzchniach kulistych.
- W miejscach ubytków- dolutowanie miedzianych łączy, od strony wewnętrznej.

- Wyprostowanie deformacji w podstawach- metodą wyklepywania, w razie potrzeby rozlutowanie połączeń.
- Lutowanie połączeń po włożeniu do kul wyjętych wcześniej balastów.
- Oczyszczenie powierzchni z produktów tlenkowych i zanieczyszczeń- nisko stężonym roztworem kwasu np. octowego.
- Doczyszczanie i polerowanie powierzchni np. Surex Pasta, zielona.
- Zabezpieczenie powierzchni powłoką wosku Carnauba.

Ostateczny efekt kolorystyczny i walorowy powinien współgrać z resztą zrekonstruowanego ogrodzenia, przy zachowaniu autentyzmu oryginałów. Dla osiągnięcia oczekiwanego efektu ewentualne podbarwienie pigmentami mineralnymi powłoki z wosku.

PROPONOWANE MATERIAŁY:

- Rozpuszczalniki organiczne: toluen, aceton.
- Woda utleniona.
- Papiery ściernie nr 400, nr 600.
- Celuloza, bentonit, piasek szklarski.
- Woda destylowana.
- KSE 300, 500. Remmers.
- Żywica epoksydowa Epidian 5.
- Pręty nierdzewne.
- Biały cement, wapno, mączka marmurowa, pigmenty mineralne.
- KEIM Restauro Top.
- KEIM Restauro Fuge.
- KEIM Restauro Lasur.
- Kwas octowy.
- Surex Pasta polerska zielona.
- Blacha miedziana.
- Cyna lutownicza.
- Mikrowosk Cosmoloid 80H.
- Wosk Carnauba.

Faktycznie zrealizowany program prac:

Detale z wapienia zbitego

- Usunięto odspojone zaprawy z powierzchni kamiennych i ze spoin.
- Zmniejszono powłokę past woskowych na cokole. Pasty zostały w porach przypowierzchniowych. W trakcie poprzednich prac prawdopodobnie były nanoszone na ciepło i wniknęły w głąb kamienia. Do usuwania past wykonano próby z terpentyną, toluenem, acetonem oraz założono okłady z kwaśnym węglanem amonu. Najskuteczniejszy okazał się kwaśny węglan amonu.
- W ubytkach, powierzchnie o osłabionej strukturze zaimpregnowano środkiem hydrofilnym KSE 300 produkcji Remmers.
- Kamienie oczyszczono (pomijając relikty polichromii) czystą parą wodną uzyskaną z parownicy Kärcher. Na czas oczyszczania- elementy metalowe (bramki, figury i misę chrzcielną) zabezpieczono foliami.
- Zmniejszono przebarwienia na powierzchni zapraw pochodzących z poprzedniej konserwacji. Użyto toluen, którym nasycono okłady z ligniny oraz papiery ściernie o granulacji 180.
- Podklejono pęknięcie w nakrywie metodą iniekcji- użyto dyspersję Mowilith DMC 2.
- Wypełniono ubytki w nakrywach, słupkach i cokole oraz w podstawie pod misą chrzcielną. Przedstawienia figuralne na płycinach zachowano w formie zastanej- na powierzchni widać ślady zwietrzenia. Do wypełnień zastosowano zaprawę mineralną z mączki marmurowej, suchych pigmentów oraz spoiwa- biały cement z dodatkiem wapna.
- Wypełniono ubytki w spoinach zaprawą KEIM Restauro Naturstein.
- Wypełniono ubytki w obrębie posadzki otaczającej podstawę baptysterium. Użyto zaprawę mineralną KEIM Restauro Naturstein. Pozostawiono gniazda montażowe- ślady po żelaznym ogrodzeniu.
- Scalono kolorystycznie większe różnice walorowe pomiędzy zaprawami wypełniających ubytki i kamieniem. Użyto KEIM Restauro Lasur z KEIM Restauro Fixsativ.

Marmurowa podstawa pod misą chrzcielną.

- Usunięto zmatowiałą powłokę z Cosmoloidu H 80 (pochodzącą z poprzedniej konserwacji) zastosowano toluen, a następnie benzynę lakową. Nową powłokę nałożono z wosku Carnauba. Powierzchnię marmuru wypolerowano tarczą z filcu.

Ceramiczna posadzka

Prace wykonano na podstawie „Propozycja programu prac konserwatorsko- restauratorskich przy ceramicznej posadzce chrzcielnicy w Bazylice Mariackiej Gdańska” napisanym przez mgr Marię Rudy, rzeczoznawcę SKZ i ZPAP, w Toruniu 25.11.2021.

- Usunięto mechanicznie luźne osady i kurz, zastosowano odkurzacz o małej sile, końcówkę odkurzacza trzymano w odległości 20cm od powierzchni posadzki. Zachowano środki ostrożności, aby uniknąć uszkodzenia odspojonych fragmentów szkliva.

- Podklejono i wypełniono rozwarstwienia w obrębie odspojonych i spęcherzonych szkliv, zastosowano mineralną masę iniekcyjną Remmers KSE 500 STE z pyłowym wypełniaczem kwarcowym Fullstoff B.

- Oczyszczono powierzchnię posadzki stosując gąbki nasycone spirytusem etylowym (bezbarwny denaturat). Zabieg wykonano metodą topowania żeby uniknąć przecierania powierzchni.

Prace miały charakter zachowawczy.

ZASTOSOWANE MATERIAŁY

- terpentyna
- toluen
- aceton
- kwaśny węglan amonu
- KSE 300 Remmers
- papier ścierny granulacja 180
- Mowilith DMC 2
- mączka marmurowa
- biały cement
- wapno
- KEIM Restauro Naturstein
- KEIM Restauro Lasur
- KEIM Rstauro Fixsativ
- воск Carnauba
- alkohol etylowy (bezbarwny denaturat)
- Remmers KSE 500 STE
- Remmers Fullstoff B

STAN ZACHOWANIA, OBIEKT PRZED KONSERWACJĄ.

1.

Widok ogólny od strony północno-wschodniej.

2.

Widok ogólny od strony południowo-wschodniej.

3.

Płycina od strony południowo-zachodniej (chrzest dworzanina królowej etiopskiej)

4.

Na płycinie od strony południowo- wschodniej przedstawiono scenę o nazwie „Pochód Mmiłosierdzia”.

5.

Płycina od strony północnej- w prawym górnym rogu widoczny flek o żelazistym przebarwieniu, był on wstawiony w trakcie wykonywania reliefu, przedstawienie na fleku jest jednorodne z przedstawieniem na całej płycie.

6.

Fragment schodów od strony północnej. W posadzce widoczne duże ubytki powstałe przy usuwaniu żelaznego ogrodzenia.

7.

Odspojona zaprawa wypełniająca ubytek w dolnym stopniu.

8.

Strona północna- widoczny duży ubytek w posadzce otaczającej chrzcielnicę oraz ciemne zaprawy w spoinach.

9.

Spoina wypełniona zaprawą, która zmieniła barwę pod wpływem dodatków akrylowych.

10.

Płycina przebarwiona związkami żelazistymi, zaprawa wypełniająca spoiny i ubytki była w kolorze szarym. Na profilowaniu nakrywy widoczne pęknięcie i zabielenia będące pozostałością farb służących do scalania kolorystycznego w trakcie poprzedniej konserwacji.

11.

Widok od strony północno-zachodniej, stółek z lewej strony wykonany jest z piaskowca w XIX lub początku XX wieku.

12.

Fragment sceny Zmartwychwstania, na cokole widoczne przebarwienia i ubytki.

13.

Fragment sceny Zmartwychwstania, na cokole widoczny duży zakres wypełnień wykonanych z zaprawy mineralnej w trakcie poprzedniej konserwacji.

14.

Płycina złożona z dwóch części- wyżej jest wapień o jasnym zabarwieniu poniżej o barwie żółtawej.
Cokół przebarwiony i zanieczyszczony.

15.

Nakrywa jest złożona z dwóch bloków kamienia.

16.

Na cokole widoczne dwa pionowe pęknięcia i odspojone zaprawy wypełniające ubytki.

17.

Słupek z poziomym pęknięciem, z prawej strony na płycinie widoczne skośne pęknięcia, które zaczyna się na wysokości pęknięcia słupka.

18.

Z lewej strony płyciny wypełnienie ubytku odspojone i przebarwione.

19.

Wypełnienia ubytków zaprawą, która z czasem zmieniła barwę na ciemno szarą.

20.

Powierzchnia nakrywy w dużym stopniu zrekonstruowana z zaprawy.

OBIEKT W TRAKCIE PRAC KONSERWATORSKICH

21.

W trakcie oczyszczania powierzchni kamiennych elementy z metalu zabezpieczono foliami.

22.

Usunięto nieestetyczne wypełnienie spoin oraz wystającą ponad powierzchnię zaprawę z ubytku.

23.

Pęknięcie i rozwarstwienie w cokole od strony zachodniej.

24.

Ubytek z trzema otworami po metalowych prętach, które służyły za zbrojenie do wypełnienia ubytku w czasie poprzedniej konserwacji.

25.

Miejsce przedstawione na zdjęciu nr 17- po usunięciu zaprawy z pęknięcia płyciny. Pęknięcia słupka i płyciny łączą się.

26.

Z drobnych ubytków usunięto odspojoną zaprawę.

27.

Miejsce przedstawione na zdjęciu nr 16 - po usunięciu odspojonej zaprawy.

28.

Prawy narożnik wykonany jest z zaprawy w trakcie poprzedniej konserwacji, usunięto odspojoną krawędź, resztę w dobrym stanie zachowano.

29.

Płycina w trakcie usuwania odspojonej i przebarwionej zaprawy z ubytku.

30.

W miejscu odspojonego dużego wypełnienia (zdjęcie nr 7) założono nową zaprawę.

31.

Okłady z kwaśnego węgla amonu i ligniny założone w celu wyprowadzenia substancji, którymi był nasycany cokół.

32.

Wypełniono ubytki w posadzce, pozostawiono otwory montażowe po dawnym ogrodzeniu.

33.

Wypełnienie ubytków w dobranej kolorystycznie zaprawie mineralnej.

OBIEKT PO PRACACH KONSERWATORSKICH

34.

Chrzcielnicę i figury odkurzono, kamienną podstawę oczyszczono i wypełniono ubytki.

35.

Marmurową podstawę pod chrzcielnicą oczyszczono z starej powłoki, zabezpieczono woskiem i wypolerowano.

36.

W nakrywie w spoinach odsonięto ołów, w którym była zamontowana krata ogrodzenia.

37.

Na powierzchni stopni zaprawę w ubytkach scalono kolorystycznie do powierzchni kamienia.

38.

W posadzce w centralnej części widoczne jaśniejsze duże wypełnienie ubytku.

39.

W posadzce zabezpieczono antykorozyjnie kotwy łączące bloki kamienne.

40.

W posadze w jednym z otworów po ogrodzeniu (widoczny na środku) pozostała reszta ołowiu, na który montowano ogrodzenie.

41.

Cokół oczyszczony i scalony kolorystycznie pozostał w ciemniejszej tonacji ze względu na impregnaty stosowane w celu zabezpieczenia go przed zabrudzeniem.

42.

Pomiędzy płytami otaczającymi baptysterium a płytami posadzki- szeroką spoinę wypełniono zaprawą mineralną.

43.

Płyta z przedstawieniem figuralnym jest w jasnym kolorze wapienia, cokół w kolorze ciemniejszym żółtym, posadzka w kolorze ciemnoszarym powstałym w trakcie użytkowania.

44.

Powierzchnia nakrywy jest najjaśniejsza- w kolorze białym.

45.

Widok od strony południowej- odcinek cokołu z najsilniejszymi ciemnymi przebarwieniami.

46.

Z prawej strony w scenie „Pochodu Miłosierdzia” zrekonstruowano fragment głowy baranka.

47.

Na powierzchni reliefu pozostawiono drobne ubytki i ślady zwiętrzenia wapienia.

48.

Widok ogólny po konserwacji- strona północno- zachodnia.

49.

Widok ogólny po konserwacji- strona północna.

50.

Widok ogólny po konserwacji- strona północno- wschodnia.

51.

Widok ogólny po konserwacji- strona południowo- wschodnia.

52.

Widok ogólny po konserwacji- strona południowa.

53.

Widok ogólny po konserwacji- strona południowo- zachodnia.